

Hvordan jobber vi med forbygging av mobbing på småbarnsavdelingen

Hvorfor mobbing skjer kan ha mange grunner og bestå av flere konflikter som er sammensatte og vanskelig å avdekke. En teori tar for seg den sosiale eksklusjonsangsten som bygger på en forståelse av at mennesker er avhengig av å høre til et felleskap og at dette er et eksistensielt menneskelig behov. Usikkerheten og angsten for å "ikke være med", "ikke passe inn" kan føre til panikk. For å håndtere panikken kan det å finne en annen person å utestenge være en løsning å opprettholde sin egen posisjon i felleskapet (Helgesen 2014).

På småbarnsavdeling i barnehagen skjer kanskje den første kontakt med andre jevnaldrende barn, første samlek eller kanskje får sin første venn. Barna sosialiseres inn i et større felleskap og i møte med dette tar barnets identitet også tydeligere form. Hvordan småbarna opplever seg selv og deres selvfølelse skapes i tråd med hvordan de opplever andre, spesielt de voksne og de rammene som er. Det er viktig at vi voksne er observante, kritiske, plukker opp og reflekterer over mønstre som fører til gode og dårlige samspill både hos oss voksne og barn. Det er vanskelig å avdekke begynnende mønstre som igjen kan føre til at noen blir mobbet eller kommer til å mobbe. Vi har fire "knagger" som er viktig å jobbe med for å forebygge mobbing

- **Gode relasjoner**
- **God selvfølelse**
- **Vennskap**
- **Sosial kompetanse**

Gode relasjoner og et godt miljø - voksenes ansvar

Når barnet føler seg trygt og godt ivaretatt, er utgangspunktet for læring og mestring det beste. Arbeid med relasjonene mellom voksne og barn og barna imellom er sentralt for å utvikle og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø.

- Tilstedeværende voksne. Være oppmerksom på kommunikasjonssignalene til barnet, tolke dem og inngå i samhandling og dialog med barnet på hans eller hennes premisser

- Vise anerkjennelse for barnas opplevelser og behov. Det at man anerkjenner betyr ikke det samme som at man skal være enig eller at alt er greit, men at man har en forståelse og respekt for barnets følelser og uttrykk.
- Personalet må være støttende til stede når barna bygger relasjoner, deltar i samspill og tilegner seg og videreutvikler ferdigheter som gjør samhandlingen mellom dem trygg og positiv.
- Være gode rollemodeller. Ikke snakke nedsettende til eller om andre, verken barn, foreldre eller kollegaer. Praktiserer empatisk væremåte.
- Uakseptablet med karakteristikk, latterliggjøring og ironi. Det kan skade barnas selvbilde.
- Vurdere rutinene og planene jevnlig, lete etter endringer som kan gjøre voksne mer tilgjengelige for barna. Dette vurderes fortløpende, på avdelingsmøter og ped leder møter.
- Ansatte reflekterer over egen væremåte, rolle og praksis og vurderer atferden sin med barnas uttrykte ønsker og behov som grunnlag. Dette vurderes fortløpende, på avdelingsmøter og ped leder møter.

God selvfølelse

Selvfølelse og selvtillit

Disse begrepene brukes ofte litt om hverandre. Selvfølelse kan beskrives som verdien du ser i deg selv slik du er, og hvor glad du er i deg selv. Selvtillit handler i større grad om hvordan du bedømmer deg selv utfra det du får til.

Selvfølelse handler om hvordan vi ser på oss selv, og hvor mye vi føler at vi er verdt. Det er følelsen av å være god akkurat slik man er. Det blir også lettere å like seg selv, inkludert feil og mangler. En god selvfølelse er viktig for å bli et selvstendig menneske, som tør å stole på seg selv og tar gode valg - både for seg selv og andre. (Barne-, ungdoms- familiedirektorat. bufdir.no)

Hvordan bidra til å bygge opp selvfølelsen hos barn, skjer uavhengig av hva han eller hun får til?

- Vi gleder oss over å bare *være sammen*, uten et bestemt "mål".
- Du er du og duger. Vise og fortelle hver og en av barna at de er spesielle og verdifulle.
- Å vise barna at vi setter pris på dem ved å si:
  - Så godt å se deg
  - Jeg blir så glad når jeg ser deg
  - Det er så gøy å være sammen med deg!
  - Du er en super jente/gutt

- Så fint vi har det nå
- Det er så koselig å være sammen med deg.
- Vi skal være positive også når barnet ikke mestrer. De positive tilbakemeldingene må ikke *bare* komme når barnet lykkes med noe.
- Vise anerkjennelse for hele barnet, lytte og vise interesse.

Vennskap mot mobbing

Vennskap er et av de mest effektive forebyggende tiltakene mot mobbing. Barn helt ned i ett-toårsalderen kan knytte nære vennskap med andre barn.

Hvorfor er venner viktig?

- Undersøkelser viser at barn som har flere gjensidige vennskapsforhold, i mindre grad blir mobbet, uavhengig av andre faktorer.
- Vennskap og nære relasjoner gjør barna robuste. I et godt vennskap kan barnet erfare konflikter, problemløsning og forsoning i trygge rammer.
- Vennene fungerer også som et støttende rammeverk for barnet når det opplever vanskelige situasjoner. Det er ikke viktig å ha mange venner, det viktigste er at de har minst én god venn (Foreldrepulsen. September 2014)

Vi jobber med å fremme og ivareta vennskap for og med barna, skape gode opplevelser i felleskap og ha øynene åpne for barn som trenger venner. Her en noen av mange måter vi jobber med vennskap på.

- Vi legger tilrette for at barn som leker sammen får tid, rom og inspirasjon til å fortsette leken.
- Lek som går utover andre barn, enten grunnet for lite plass eller høylytthet prøver vi å møte ved å finne løsninger som ikke ødelegger det fine samspillet.
- Småbarn har mange måter å uttrykke lysten til å ta kontakt/ få kontakt på. Det er vårt ansvar å plukke opp disse signalene, vise interesse og følge dem opp.
- Vi oppmuntrer til å hjelpe og gi omsorg til hverandre, enten det er å hente noe, vente på tur, dele, gi tilbake en leke eller trøste.

Sosial kompetanse som ressurs mot mobbing

Sosial kompetanse handler om å lykkes i å omgås andre.

Inkludering i et fellesskap, vennskap og lek med jevnaldrende styrker barnas sosiale og personlige utvikling og allmenne velvære.

Sosial kompetanse er viktig både for å unngå og å stoppe mobbing. Sosial kompetanse betraktes som en ressurs for å mestre stress og motgang.

Sosial kompetanse dreier seg om å tilpasse seg ulike miljøer og inneholder både en personlig dimensjon og en miljødimensjon. Mennesker er alltid sosialt kompetente i forhold til *noe* eller *noen*, og ulike sosiale situasjoner krever ulik sosial kompetanse. Det finnes kompetanse som bare er nyttig i helt spesielle situasjoner innenfor en bestemt barnehageavdeling, og det finnes kompetanse som er nyttig i mange sosiale og kulturelle sammenhenger.

Hva er sosial kompetanse?

Sosial kompetanse består av ulike sosiale ferdigheter som er vesentlig å mestre. Dette er ferdigheter vi jobber med kontinuerlig og som tas opp i refleksjon og evaluering fortløpende og fast hvert halvår.

- *Empati og rolletaking* - innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiver og tanker
- *Prosocial atferd* - positive sosiale holdninger og handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre
- *Selvkontroll* - å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, og å takle konflikter
- *Selvhevdelse* - hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang.

SJEKKLISTE 1 - BARNEHAGENS OPPVEKST MILJØ:

Sjekkliste angående voksnes forhold til barna.

Spørsmål:	JA - ALLTID	JA - OFTEST	NEI - SJELDEN	NEI - ALDRI
Er voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?				

Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet? (Innad/utadvendt)				
Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne - mer enn andre barn?				
Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss voksne - mer enn andre barn?				
Kan en se at det har blitt et mønster i at vi voksne har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar mere kontakt med - og finner på flere aktiviteter med enn andre barn?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar lite kontakt med - og sjelden tar initiativ til aktiviteter med?				
Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet - f.eks praten rundt bordet ved måltider?				
Har vi voksne større tålmodighet med				

enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem?				
Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss?				
Er alle voksne bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi? (Være forsiktig med bruk av ironi i fht. barn som ikke forstår dette).				
Husk Kari Lamers fargekode				

Barn skal oppleve mestring og glede i livet.

SJEKKLISTE 2 - BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ:

Sjekkliste angående miljøet i barnehagen:

Spørsmål:	Ja - alltid	Ja - oftest		
Er miljøet i barnehagen preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse,				

varme og respekt ?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til en hver tid får være med?				
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede ?				
Har alle barna venner/noen å være sammen med?				

